DISSERTATIO INAUGURALIS

SISTENS

COMPENDIOSAM ET CLINICAM CONVULSIONUM PRAXIN CUM CAUTELIS,

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO WILHELMO,

PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDENB. CETERA,

MODERATORE

DN. FRIDERICO HOFFMANNO,

CONSILIARIO ET ARCHIATRO REGIO, MEDICINÆ ET PHIL. NAT. P.P. h.t. DECANO.

PRO CONSEQUENDIS SUMMIS IN ARTE SALUTARI HONORIBUS

Eruditorum judicio examinique subjiciet

d. Augusti MDCCVII.

M. JOANNES Gottlieb BENEMANN,
Brettina Saxo.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
Typis JOHANN. GRUNERI, Acad. Typogr.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
CONVULSIONIBUS.

PROOEMIUM.

NOn temere humanum genus de fragilitate ſua conqueritur, quod illorum vita tot caſibus pateat, innumeriſque malis, velut indagine quadam, clauſa ſit & circumſepta. Nempe enim hoc peccati præmium fuit, hoc contumaciæ auctoramentum, ut ingenti felicitate deturbati, ultimis calamitatibus ac pœnis dederemur. Longum certe foret, enumerare illa morborum genera, & atroces dolorum cruciatus, quorum impatientes homines exoptant ſæpe mortem, jam non moleſtam amplius, & velut munus eam amplectuntur. Illud vero

luctuosum & lacrymabile inprimis, quod non in corpus modo tantum morbis liceat, sed quod in animum etiam, qui præsens manifestusque corpus insedit, imperium tyrannidemque sibi vindicent, indignis eumdem modis deformantes. Adeo nec satis tuta est sacra nostri pars, qua censemur homines, quam ex ingenti naufragio illo, quod primi fecerunt parentes, quasi tabulam quandam extulimus, nisi & illa iisdem, quibus corpus, malis adfligatur. Atque hanc quidem cladem convulsiones nobis maxime inferunt, quarum sævitia non totum corpus solum concutitur, sed animus etiam è sede sua quasi dimovetur. Fœda tristisque sane facies est, videre artus sacro morbo laceratos, & distorta, quæ pulchritudo commendabat, ora, tristius tamen spectaculum est, cum anima quasi commoritur, omni sensu intercepto. Omitto reliquos adfectus, qui sensum atque rationem nobis eripiunt omnem, quos non sine acerbissimo dolore ac commiseratione intuemur. Quo majore laude is ferendus est medicus, qui non levibus tantum malis, quæ periculo vacant, sed gravioribus etiam, quales sunt convulsiones, salutarem

adfert medicinam. Neque enim hic medicamentorum adparatus, vel ab Indiis usque advecta remedia valent, sed sola prudentia, quæ unice exornat medicum, in hisce morbis æstimatur. Hæc enim ubi præsto est, curiose caussas mali, quæ diversæ sunt, circumspicit conquirit & investigat, inventisque promta remedia facillime opponit. Nam si ullus morbus, certe convulsiones medicum exercent, ejusdemque industriam prudentiamque defatigant. Quod cum subiret animum, non alienum nobis visum fuit, hoc argumentum præsenti dissertatione inaugurali paucis comprehendere. In quo quidem exequendo ea inprimis adferemus, quæ experimentis atque observationibus subfulciuntur. Deus autem, qui vitam mortemque nostram nutu temperat, cujus beneficio spiritum trahimus, adsit huic nostro conatui, ut & salus hominum & nostræ artis incrementum exinde augeatur.

CAPUT I.
De
Epilepsia
OBSERVATIONES.

I.

Pilepsia est convulsio universalis, quæ totum genus nervosum & membranosum in consensum trahit. Habet præcipuam sedem in dura matre, quæ violento spasmo constringitur, universique inde corporis membranæ p.n. adficiuntur.

II. Distinguitur vera epilepsia à convulsionibus in eo, quod in illa inprimis cerebrum laboret, & utrique sensus, tam interni, quam externi ad tempus quasi labefactentur. Quod aliter evenit in convulsionibus, ubi salvo incolumique cerebro, partes tam externæ, quæ animæ arbitrio imperioque parent, quam internæ torquentur atque contrahuntur.

III. Est epilepsia porro vel idiopathica, sive morbus primarius, ubi cerebri membranæ inprimis adfliguntur, vel aliis accedit morbis, & tunc symtomatica vel secundarius

darius morbus adpellatur. Hæc propter mirificum illum, qui inter nervos viget, concentum atque conſpirationem cerebri membranas inſimul adfligit, cum non levi ægrotantis diſcrimine. Idiopathica chronica plerumque eſt, & niſi ab externa forte cauſa accidat, minus periculoſa. Plus terrere debet ſymtomatica, quod hæc acuta maxime eſt, & facile hominem intercipit.

IV. Patent noſtro adfectui maxime omnium pueri, poſtea adoleſcentes, rariſſime, qui in provectiori jam ætate ſunt conſtituti. Eidem obnoxii ſunt, qui temperamento ſeroſo habituque corporis ſunt laxo atque ſpongioſo, quod quidem de chronica eſt intelligendum. Invadit ſymtomatica eos, quos molli delicatoque fibrarum ſenſu natura inſtruxit, item, qui ſtrictiore tenſiorique corporis habitu pollent, altaque mente ingenioque acri ſunt prædití.

V. Graves & acuti dolores ubi membranas corporis, ubi tenerrimas has partes inſederint, ubi easdem diutius lacerant, in convulſiones, & hæ in epilepſiam terminantur. Inde eſt, quod plerique ex morbis, quibus dolor jungitur, ſæpe in convulſiones & epilepſiam commutentur. Quod videmus in dentitione puerorum difficili, in aurium dentiumque dolore, & qui ex malo colico, iliaco, ex vermibus, ex acicula vel alia re acuta deglutita, ex punctura tendinis & vertebrarum luxatione exoritur. Idem accidit in cardialgia, quæ ex ventriculi inflammatione provenit, in contuſione partium nervoſarum, in arthritide intra corpus repulſa, quæ mala, cum dolorem vehementiſſimum comitem trahant, non raro in convulſiones ac epilepſiam tranſeunt.

VI. Spaſmi violentiores, quales in malo hyſterico, in ventriculi ac inteſtinorum inflammatione, item ab adſumtis venenis vel vomitoriis incaute datis corpus vexant, tandem in epilepſiam deſinunt.

VII. In morbis exanthematicis, ubi ſerum ſalibus acribus cauſticisque gravidum eſt, ante eruptionem ſæpe infeſtat epilepſia, præſertim eos, qui natura ſunt ſenſibiliore. Eadem tamen, ubi prodierunt exanthemata, remittit, purpura variolis morbillisque id teſtantibus.

IIX. Quod idem obſervandum eſt, ubi hæc exanthemata retro in corpus abierint, ſive id ſponte fiat, ſive medicamentorum vehementia, tunc enim plerumque epilepſia inde excitatur. Adparet id in ſcabie in tinea capitis in eryſipelate & arthritide, quæ mala intra corpus compulſa non raro epilepſia & convulſiones excipiunt.

IX. A morſu canis rabidi, ab ictu venenatorum animantium noſtrum fieri malum, hiſtoriæ medicæ paſſim adnotarunt. Incredibile vero, quam atroces quam ſævi dolores à vermibus puerorum inteſtina corrodentibus exoriantur.

X. Omnes adfectus animique perturbationes, ira terror lætitia ex improviſo incidens, vel cient epilepſiam, vel latentem rurſus provocant. Animi enim motus cerebri membranas dum conſtringunt fortius, vel plus juſto dilatant, earundem totiusque corporis vires elidunt imminuuntque.

XI. Epilepſiam pueri facile incidunt, ſi matres illis contigerint hyſtericæ, vel ſi gravidæ ira excandeſcant.

descant. Idem malum experiuntur, si nutrices ira vel terrore commotæ, statim pueros mammis admovent. Tormina porro ex lacte acido corrupto, item meconia parum recte expurgata frequenter hanc ætatem in epilepsiam conjiciunt.

XII. Nullum vero malum magis hæreditarium est, nullum, quod facilius à parentibus ad liberos propagetur, quam hæc nostra adfectio. Radices enim hæc agit in fibrarum habitu, quæ natæ dispositæque sunt ad spasmos & distentiones suscipiendas. Inde etiam talis epilepsia, quæ per successionem quasi liberis traditur, curationem ægre admittit, sed difficillime evellitur.

XIII. Chronica epilepsia plerumque per periodos infestat, ita quidem, ut statis temporibus certisque lunæ quadris, item sub vario planetarum inter se positu, non nunquam certo die intra mensem, quo incipit, revertatur.

XIV. Habitualis & chronica in abdomine plerumque incipit, & partibus extremis. Alvus tunc flatibus distenta adstringitur, partes remotiores frigescunt, lassitudo torpor, item nausea & crebra oscitatio corpus vexant, denique auræ frigidæ sensus ab extremis partibus dorsum adficit, & primum præcordia, mox caput cerebrumque adoritur.

XV. In accessione nostri mali hæc fere signa observantur. Vasa capitis intumescunt, rubent arteriæ, valideque moventur, facies nigrescit, spuma ex ore fluit, oculique in capite fœdo spectaculo circumvolvuntur. Quæ quidem omnia abunde contestantur, sanguinem in capite cerebroque congestum esse, ibidemque stagnare.

XVI.

XVI. In dissectis epilepticorum corporibus adparet plerumque seri copia in cerebro stagnantis, sæpe quoque ejus extravasatio, aut stasis seri putridi & ichoris circa basin cerebri & spinalem medullam deprehenditur.

XVII. Ubi caput gravi vulnere percussum, ubi fractum contusumque est, ut plurimum epilepsia & convulsiones adsociantur. Quod idem accidit in apoplexia atque soporosis adfectibus, quibus idemtidem plerumque adjunguntur.

XVIII. Provocant latens hoc malum, quæcunque ex medicamentis caput implent feriuntque, uti sunt omnia narcotica suaveolentia, vinumque spirituosum. Porro quæ nervos debilitant, & membranarum robur solvunt, uti veneris intemperantia, potandique cupiditas.

XIX. Familiare est, qui huic malo opportuni sunt, seminis profluvium, idque per somnum maxime, quod Græci ὀνειρόγονον adpellavere. Sponte etiam in feminis seminalis liquor, item urina, alvusque fusior fertur, propter vehementem constrictionem vasorum, quæ semen ejaculantur. Nam ubi nervi adfecti sunt, patitur simul genus membranosum.

Curatio.

Hæc pro diversitate causæ in hoc malo diversa instituitur, si à causa externa, eaque violenta, à vulnere & contusione capitis oritur, serum putridum, quod intra membranas desidet, quam primum discutiendum atque resolvendum est. Cui quidem fini sequentia remedia inserviunt.

1.) Re-

1.) Recipe cinnabaris antimon. drachm. duas, olei cubebar. macis ana guttas IV. m. f. Pulv. divid. in doses sex, & singulis quatuor horis unus ex his per aliquot dies offeratur. Detur ex hac potiuncula: Recipe aq. lil. convall. satur. & optimæ s. v. unc. tres, spir. sal. ammoniac. cum aq. parati drachm. j. m.

2.) Externe toti capiti raso calide admoveatur sacculus ex meris aromatibus constans, pulvere nempe caryophyll. cubebarum cardamom. ceterorumque.

II.) Quando epilepsia ex dolorum sævitia totum corpus pervagante exoritur, commodissimum erit, hæc adhibere.

1.) Recip. liquor. anod. miner. Dn. Præsid. drachm. duas, essent castor. drachm. j. m. Dosis pro sexus & ætatis ratione variat. Idem medicamentum expedit passioni hystericæ & spasmis.

2.) Si in principio variolarum morbillorumque hoc malum se profert, spiritus vitrioli volatilis, spiritus nitri dulcis vel solus, vel cum liquore bezoard. mixtus, it. pulv. Marchion. cum cinnabar. nat. & particula fermenti anodyni egregium præstat levamentum.

3.) Ubi ex retro pulsis exanthematibus, vel suppressa salutari evacuatione malum nascitur, commodissimum est, spiritum C. C. succin: cum essent. castor. & spir. salis ammon. ægroto exhibere.

III.) In puerili epilepsia, quæ ex putredine acida, vel corrupto lacte, quo nutriuntur pueri, provenit, prodest pulv. præcipit. Dn. Præsidis cum vel sine nitro compositus. Præstat porro, quod sequitur infusum laxativum.

8.) Recip. rhab. drachm. unam. aq. flor. til. lil. convall. an. unc. unam, mann. el. unc. ſem. f. extractio leni calore. Colat. addi poteſt eſſent. ambræ vel moſchi ad gutt. X. arcan. dupl. ſcrup. j. m. pro duabus doſibus.

9.) Clyſteres carminativi & oleoſi huic adfectui inprimis ſunt adcommodati.

10.) In epilepſia habituali ac chronica ſequentia commendamus.

1.) Detur tempeſtivum emeticum duobus ante acceſſionem diebus v. g. mercur. vit. ſolaris it. pulv. Monckii.

2.) Cauterio inuratur caput circa eam regionem, ubi coronalis atque ſagittalis ſutura concurrunt. Prodeſt etiam fonticulus in capite apertus.

3.) Balſ. vitæ Dn. Præſ. inungatur ſæpius caput, & nuchæ cum charta bibula admoveatur. Expedit etiam, emplaſtrum ex tacahamaka benzoe ſtorace ladano oleo lavendul. majorani, & balſamo peruv. vertici imponere.

4.) Naribus loco errhini excipiatur ſalvolatile ammonicum oleo majorani corroboratum.

5.) In habituali tandem non negligendi ſunt ii pulveres, qui ex ſic dictis ſpecificis adparantur. Tales ſunt raſura dent. hippopotami, cran. hum. ungulæ alces pulv. ſecund. human. lumbric. terreſtr. raſur. cranii humani moſchus &c.

Cautelæ & monita.

1.) In ipſo paroxyſmo epilepſiæ nihil aliud agen-

dum,

dum, quam ut ſpiritus ſalis ammon. naribus adplicetur isque cum oleo rutæ vel majorani mixtus.

2.) Balſamus vitæ Dni: Præſidis linguæ & ori infundatur, eodemque tempora & nares foveantur. Juvat etiam non mediocriter, clyſtere ex ſpeciebus cephalicis alvum movere.

3.) Si quid aliud, certe V. S. in hoc caſu circumſpectiſſime eſt adhibenda. Vix enim hæc levamen adfert ullum, niſi plenioribus & ſanguine turgentibus perſonis adhibeatur, it. hyſtericis, quæ ex ſuppreſſione menſium epilepſiam patiuntur.

4.) Ex iracundia ſi epilepſia excitatur, abſtinere oportet ab omnibus ſpirituoſis ac volatilibus. Utilius fuerit, pulveres abſorbentes nitroſos cum rhabarb. & cremore tartari paratos offerre.

5.) Ad præcavendam epilepſiam ex incidente terrore prodeſt aqua liliorum convall. ſpirituoſa cum ſale volatili oleoſo vel ſpiritu c. c. ſuccin. mixta, addito pauxillo cinnabaris.

6.) Opiatorum cautiſſimus ſit uſus, quod hæc ipſa, licet ad tempus malum adlevent, idem tamen poſtea magis exaſperant, & debilitatis nervis, apoplexiam atque ſoporoſos affectus facile excitant. In ſpaſmis hyſtericis, quibus epilepſia jungitur, ſpiritus cornu cervi volatilis cum eſſentia anodyna mixtus utiliſſimus obſervatus fuit.

7.) Multo minus acidularum & thermarum uſum in noſtro caſu probaverim, quæ adeo non proſunt, ut potius noceant, præſertim Carolinæ. Nempe ut in omni capitis malo, ita etiam in epilepſia, quæ caput maxime

insidet, merito à prudenti medico rejiciuntur, cum satis constet, ob cruditatem, quam pariunt, eas dictos adfectos exacerbare.

8.) Idem tenendum in mercurialibus & salivatione mercuriali, ad quam nunquam vel rarissime est transeundum. Metus enim est, ne ejusmodi remediis paralysin contracturam apoplexiam guttamque serenam ægrotis arcessamus. Neque minus discriminis à martialibus, si parum caute dantur, expectaveris.

9.) Epilepsiæ, quæ circa statum morbi ingruit, egregie succurrit liquor bezoardicus, quem in de praxi clinica febrium dissertatione Dominus Præses liberaliter admodum communicavit.

10.) Utile est in omni epilepsiæ genere, alvum præstare solutiorem, & intestinorum robur eorumque motum aptis remediis conservare. Ratio hic inprimis habenda est debitæ transpirationis, quam infusis herbarum cum aqua calida optime tuemur. Laudem etiam inveniunt pillulæ polychrestæ ex herbarum amaricantium extractis paratæ, additis balsamicis, oleo lavendulæ majoranæ, balsamoque Peruviano, cujus generis pillulæ corpori mirifice inserviunt.

Epilepsia, quæ per consensum ingravescit, linamenta ex axungiis animantium cum oleo lavendul. anthos chamomillæ mixtis, singulare ferunt auxilium, quibus & spinalis medulla, & abdominis regio diligentissime est inungenda.

12.) Si habitualis fuerit sublata specificis, præstat venæsectione, fonticulis, laxantibus balsamicis & salibus volatilibus oleosis reliquias mali & cacochymiam expugnare.

CA-

CAPUT II.

De *Singultu.*

OBSERVATIONES.

I.

Singultus eſt convulſio muſculorum in thorace atque diaphragmate, juncta cum violenta inſpiratione, & coſtarum atque abdominis extrorſum dimotione.

2.) Singultus cauſa eſt tranſpiratio impedita, lymphæque & bilis acrimonia, item ſi vapores & flatus in ventriculi ſinu detinentur. Unde fit, ut poſt purgantium ac vomitoriorum uſum, poſt adſumtos acres & flatulentos cibos ſingultus excitetur.

3.) Datur ſingultus periodicus, qui certas horas obſervat, certoque anni tempore recurrit. Eſt hic infeſtus maxime hypochondriacis, & quibus ſanguis per viſcera abdominis tardius omnino commovetur. Idem frequentiſſime exercet otio deditos, & qui ſanguinis miſſionem ſalutarem ipſis intermittunt, vel quibus menſtrua & hæmorrhoides minus recte feruntur, & prima regio à ſordibus ciborumque colluvie non bene expurgatur.

4.) Inflammationi ventriculi ubi ſingultus accedit, funeſtum morbi exitum ſignificat. Quod adnotandum etiam eſt in adſumto veneno, in hypercatharſi, in febribus malignis petechialibus, item

in podagra vel ſuppreſſa, vel in corpus remeante, quos adfectus plerumque ſingultus comitatur.

4.) Per conſenſum ſæpe irritat, quoties aliæ partes, ut hepar diaphragma vel ileon, inflammatione obſidentur. Unde in paſſione iliaca dyſenteria, inflammatione duodeni, jejunique frequentiſſime conſpicitur.

5.) Singultus omnis ætatis homines infeſtat, maxime pueros, qui ex frigore & inhibita tranſpiratione ſæpiſſime hoc malum patiuntur.

6.) Quibus ex ſingultu mors obvenit, in iis ventriculus vel inflammatus vel ſphacelo corruptus adparet, maxime circa ſiniſtrum orificium, uti anatomicæ obſervationes liquido demonſtrant.

Curatio.

1.) Non multum differt ab illa, quam in tollenda epilepſia laudavimus. Commendandus & hic ſpir. mineral. anodynus Dni Præſ. cum eſſent. alexipharmaca aut ſpiritu C. C. vinoſo mixtus, isque ex aqua menthæ ſpirituoſa adſumatur.

2.) Juvat, alvum clyſtere oleoſo & carminativo præſtare apertam.

3.) Conſtringendus eſt thorax vinculis, ut malum conquieſcat.

4.) Ventriculi regionem externe fovere oportet linamento ex theriaca, oleo nuciſt. expreſſ. oleo caryophyllorum, camphora croco balſamoque Peruviano, vel ejus loco balſamum liquidum Dni Præſidis uſurpetur.

Caute-

Cautelæ.

1.) Quos à frigore externo ſingultus male habet, his unice proſunt infuſa calida herbarum cum ſale volatili oleoſo, quippe his remediis tranſpiratio, quæ intercepta fuit, revocatur. Debent etiam ægroti ad uſum infuſi leniter ſudare in lectulo, & veſtimentis ſe diligenter operire. Eadem curæ ratio opem fert iis, quos à flatibus hoc malum adoritur.

2.) Ubi ab intempeſtivo eoque validiore vomitorio vel purgante ſingultum quis ſibi contraxerit, protinus dari debet theriaca cœleſtis cum aromaticis aquis, præſertim cum aqua cinnamomi.

3.) Si cholera & febribus ardentibus accedit, pulveres abſorbentes cum pulvere Marchionis nitro & theriaca cæleſti mixti egregie auxiliantur. Commodiſſime etiam iidem dantur, ſi dyſenteriæ adfectus noſter ſupervenit, interpoſitis interdum rhabarbarinis, & clyſtere emolliente cum lacte parato.

4.) Quoties ex veneno adſumto ſingultus torquet, oleoſa cum lacte copioſiſſime hauſta præſentem opem pollicentur.

5.) Si ex podagra interiora repetente, item, ſi ex inflammatione ventriculi adficit, liquor bezoardicus præſtantiſſimum eſt auxilium.

6.) Si à bili acri, qualis plerumque ventriculi & duodeni tunicis inſidet, ſi ab hac, inquam, proficiſcitur, diligens uſus pulveris abſorbentis nitroſ. convenit, externe ſternutatio.

7.) Hypochondriacis cordi eſſe debet V. S. item ſto-

machica remedia, pillulæ polychreſtæ alvum clementer provocantes.

8.) In ſingultu quies eſt neceſſaria, abſtineant ægri ab omni fortiore corporis motu, abſtineant à potu, aëre ceterisque rebus frigidis, & in calore ſe contineant.

CAPUT III.
DE
Vomitu
OBSERVATIONES.

1.

VOmitus eſt violenta & convulſiva contractio tunicarum tam nervearum, quam muſculoſarum ventriculi & duodeni cum jejuni principio, qua contenta per ſuperiora redduntur ob motus periſtaltici inverſionem.

2.) Eſt vel idiopathicus vel ſymtomaticus: Ille ex materia, quæ intra partem adfectam detinetur, hic ex motus vitio in aliis partibus exiſtente ſuboritur.

3.) Cauſam materialem vel quantitate vel qualitate metimur. Ad quantitatem pertinent cibi corrupti duri diutiusque in ventriculo retenti, item cruditates viſcidæ acidæølioſæque in ſtomacho ſacculoque duodeni deſidentes. Referri hic etiam debet cibus & potus intemperantius ſumtus, & ſanguis extra vaſa delatus.

4.) Qualitate nocent humores intra corpus noſtrum concepti, inter quos primo loco ponenda eſt bilis cauſtica & corroſiva, quæ ex admixto acido talis efficitur,

&

& in duodeno ſtagnat. Inde ratio patet, cur in tertiana duplici, continua, intermittente, maligna cholera & dyſenteria nonnunquam vomitus exoriatur.

5.) Qualitate porro infenſæ nobis ſunt externæ res, quæ intra corpus admiſſæ peſtifera plerumque mala concitant, vomitu maxime eadem inſequente. Adparet id in adſumtis venenis, in peſte, in miaſmate contagioſorum, in morſu ictuque animantium, quibus adfectibus vomitus ceu indivulſus comes adhæret.

6.) Vomitus ſymtomaticus, & qui per conſenſum fieri amat, ex ſpaſmo aliarum partium ut plurimum ſuam trahit originem, nempe ex læſo cerebro, apoplexia, ſpaſmis hypochondriacis, epilepſia, item ex menſium in feminis, gravidis præſertim, ſuppreſſione. Ejusmodi ſpaſmi vehementia in dolore, in principio febris eryſipelaceæ, in ictero, item in graviore animi perturbatione, in gaudio terrore, præſertim in ira vomitus elicitur. Neque alia cauſa ſubeſt, quam idem ſpasmus, quoties in vertigine, in navigationibus, gravem nauſea ſtomachum exoneramus.

7.) Periculoſius eſt, qui ex ventriculi vel inteſtinorum inflammatione excitatur. Si ileon inflammatum eſt, ſtercoris colorem odoremque refert. Feralis vero plerumque eſt niger, cujus *Hippocrates* meminit, & qui ex vitio lienis prodit, dejiciturque alvus ſimul nigra, & ubi hoc vomitu corripiuntur ægri, ut plurimum hoc ipſo extinguuntur. Jugulat is etiam facillime, qui ex veneno adſumto ægrotos debilitat, nec vacat periculo, qui ex capite gravius læſo concitatur.

8.) Vomitus porro eſt criticus & ſalutaris. Ejusmodi criticus ex mole peccantis materiæ provenire ſolet,

let, si alimenta vel liquida avide antea adsumta cibique jam corrupti, item biliosi humores ejiciuntur. Quod idem accidit, si serum putridum ex vitio lienis vel mensium suppressione ad ventriculum redundaverit, ubi natura salutari hoc vomitu mirifice adlevatur.

9.) Quandoque vomitus est periodicus, qui per certa temporum spatia circuitusque invadit. Et talis quidem in mensium suppressione, in paroxysmo febrium observari solet. Idem matutino tempore ex digestione prava accidit.

Curatio.

Medicamenta, quæ ventriculi ac intestinorum deserviunt convulsioni, adeoque vomitum infringunt, sequentia celebrantur.

1.) Quæ ex mentha parantur, uti sunt aqua menthæ cum vel sine vino, eaque probe concentrata, oleum menthæ destillatum idque purum nec terebinthina infectum.

2.) Præstant theriacalia, theriaca cœlestis, essentia theriacalis ceteraque.

3.) Anodyna, inter quæ eminet liquor mineral. anodyn. Dn. Præs. omnibus anodynis anteferendus, qui in doloribus, convulsionibus spasmisque ferocissimis divina est medicina.

4.) Vitriolacea, v. g. spiritus vitrioli rectif. spiritus vitrioli dulcis, phlegma vitrioli. Ex hisce sequens mixtura componitur. Recipe aquæ menth. spirituos. liliorum convallium unc. unam. elæosachar. menth. drachmam semis, spiritus vitrioli, liquoris nostri anodyni ana gutt. XX. ess. theria-

theriacal. ſive alexipharmacæ drachm. ſem. m. f. potio.

Cautelæ.

1.) Vomitus gravidarum, ſive primis ſive mediis menſibus proveniat, non eſt vi ſiſtendus opiatis & adſtringentibus, ſed potius elixiribus ſtomachicis, analepticis, carminativis, ex mentha, corticibus citri nuciſta calamo aromatico, maſtiche & ſpiritu vitriol. paratis iidem optime ſuccurritur. Ducenda quoque alvus eſt rhabarbarinis ſtimulo ſalino acuatis.

2.) In vomitu hypochondriaco ex lienis aut hæmorrhoidum vitio, hirudines ano ſunt adplicandæ vel vena ſecanda in talo, & primis viis ſubveniendum pillulis polychreſtis ſecundum exemplar Beccherianarum confectis. Idem faciendum, ſi eosdem ægros vomitus niger & cruentus urget.

3.) Ex calculi dolore obortum vomitum ſedat inſtar omnium liquor anodynus mineralis Dn. Præſidis, vel ſpiritus nitri dulcis bene præparatus. Conveniunt quoque clyſteres oleoſi, nec non oleum amygdal. dulc. interne ſumtum. Si ex cerebri vel nervorum vitio oritur, balſamo noſtro nervino liquido externe & interne nihil præſentius.

4.) In incipiente eryſipelate ventriculi ex potu frigido in corpus calidum ingurgitato, pulvis bezoardicus item nitroſus cum pauxillo camphoræ, nec non infuſa herbarum v. g. ſcordii betonicæ, flor. bellidis calide ſumta ſunt præſtantiſſima.

5.) Vomitus in iliaca paſſione continuus non remittit, niſi tumor hernioſus emolliatur.

6.) Si vomitus criticus ex intemperantia aut cruditati-

tatibus primarum viarum oritur, non vi cohibendus eſt, quod etiam valet de conſueto matutino vel periodico. Quando talis intempeſtive ſedatur, maximæ anxieta tes ſubnaſcuntur, qui rurſus, vomitu facto, conquieſcunt.

CAPUT IV.
DE
Palpitatione cordis
OBSERVATIONES.

I.

PAlpitatio cordis eſt convulſio muſculi cordis cum adnexis vaſis, dum ille vehementer trahitur & è ſede ſua dimovetur. Differt hæc paſſio gradu, modo enim vehementior, modo remiſſior adparet. Interdum enim ita debilis eſt, ut ab ægroto ſaltem & non niſi adpoſita manu deprehendatur. Sæpe vero ita intenditur, ut & videri & audiri poſſit, quippe coſtas atque ſternum violenter torquet atque exagitat.

2.) Nonnunquam accidit, ut in hac paſſione ventriculus, & quæ præcordiis ſubjacent, partes extrorſum cedant, convulſionis vehementia ita eas concutiente. Nempe hoc in caſu non intra cor ſolum hic convulſivus motus conſiſtit, ſed latius etiam, & in truncum arteriæ magnæ pervagatur. Quare hoc concuſſo, partes ſupra jacentes tremunt & extrorſum dimoventur.

3.) Diſcernitur palpitatio cordis á motu ſyſtaltico ejus vehementiore, qui febribus & acutis paſſionibus plerum-

plerumque obverſatur. In hoc enim pulſus magnus eſt, vehemens junctus cum celeritate, in palpitatione vero naturali ſimilis emicat, quandoque etiam intermittit, in thorace tamen ſubſultus animadvertitur.

4.) Optime diſtinguitur in eſſentialem & ſymtomaticam. Eſſentialis dicitur, quando in corde cordisque vaſis vitium hæret, & huc connumerandus eſt polypus, qui ubi inveteravit, nulli remedio cedit, ſed tandem mortem infert certiſſimam.

5.) Notæ præſentis polypi hæ ſunt. A motu corporis validiore, à ſcalarum adſcenſione, vel ubi leviſſime etiam ſanguis commovetur, protinus palpitatio cordis invaleſcit, fit magna pectoris anxietas cum pulſu debili ſpirandique anguſtia, ut ægri ſuffocari ſibi videantur.

6.) Symtomatica palpitatio eſt, quæ adfectibus ſpasmodicis adſociatur. Naſcitur ex primis viis, item, ſi nervi maxime paris vagi & intercoſtales male ſe habuerint. Tali hypochondriaci hyſtericæ epileptici ſæpiſſime corripiuntur.

7.) Si quid vero aliud, certe terror hunc adfectum etiam in ſanis hominibus provocat. Hinc qui alias adſueti ſunt huic malo, ex ſubito ac vehementi terrore facillime palpitationem ſibi contrahunt.

9.) Ubi ſanguis præſertim impurus circa viſcera, abdominis vel præcordia ſtagnat, cordis palpitatio non raro producitur. Unde hoc malum mirifice augeſcit, ſi ordinariæ ſanguinis effuſiones per menſes & hæmorrhoides ceſſant, & adſueta venæ ſectio intermittitur.

 10.) In-

10.) Imbecilliores & quibus tenerum corpus contigit, item qui ex morbo convaluere, ex ſexu vero feminæ inprimis ob genus nervoſum debile huic morbo maxime ſunt expoſiti, frequenterque eo attentantur.

11.) Minus periculoſa eſt per ſe cordis palpitatio, eadem tamen, ſi diutius inhæret, cachexiæ hydropi aliisque morbis præbet occaſionem. Ubi juvenes, qui ſanguine abundant, & quibus polypus intra cordis vaſa ſedet, hoc adfectu laborant, fruſtra ſibi vitæ diuturnitatem promittunt, ſed ſyncope & apoplexia oppreſſi, in lectulo plerumque mortui reperiuntur.

12.) Anatomica obſervatione conſtat, pericardium in iis, qui diuturna palpitatione exercentur, copioſa turgere aqua, interdum etiam diſtentum valde, magnumque ipſum cor à polypo adparere.

Curatio.

Curandi hujus mali ratio hæc eſt.

1.) Adniti oportet, ut nimia commotio partium fibroſarum & nervearum cordis & vaſorum apte ſopiatur.

2.) Sanguinis ſtaſis circa cor, & pulmones impediri debet, quod commodisſime perficitur, ſi ſanguinem copioſe adfluentem ab hiſce partibus revocamus, ſanguinis motum præſtando liberiorem.

3.) Cauſæ ceteræ, quæ malum excitant, medici prudentia ſunt removendæ.

4.) Omnium vero optime ſedant convulſivum cordis motum, & ſanguinem eo inclinatum diſcutiunt anti-

ti-

tiſpasmodica, quæ blando ſulphure, vaporoſo pollent. Non immerito inde prædicamus aquam liliorum convallium bene præparatam, leniterque ſpirituoſam, item aquam meliſſæ Turcicæ, & qui omnes antecellit, liquor anodyn. Dn. Præſ. cum ſpiritu C. C. vinoſo mixtus, cui pauxillũ olei de cedro adjiciatur. Formula talis eſſe poteſt:

Recipe liquoris anodyni mineral. ſpirit. C. C. vinoſ. an. drachm. j. tinctur. antim. acris drachm. jj. olei de cedro gutt. VI.

5.) Externe balſ. vit. Dn̄. Præſid. chartæ bibulæ infuſum cordis ſcorbiculo non ſine fructu imponitur

Monita & Cautelæ.

1.) In hypochondriacis hyſtericis, & ubi acido primæ viæ redundant, pulvis abſorbens Wedelii cum aliquot guttis eſſent. caſtor. mixtus egregio eſt adjumento.

2.) Ubi corpora calidiora hoc malum invaſerit, ubi in ejusdem acceſſione æſtu bilique acri & fervida æger extorretur, idem pulvis uſui eſt, adjectis nitri & cinnabaris aliquot granis. Mirum enim eſt, ut nitrum & cinnabaris ſpasmos, qui & in hoc morbo urgent, deliniant.

3.) In chronica cordis palpitatione ſanguis vere & autumno detrahendus eſt, quod remedii genus unice ab hoc malo præſervat, & plethoricis exoptatum præſtat auxilium. Idem amplectendum eſt, ſi malum ex menſium vel hæmorrhoidum ſuppreſſione naſcitur.

4.) In palpitatione cordis, à quacunque etiam

causa proficiscatur, abstinendum omnino, præsertim in debilioribus, ab opiatis maxime non correctis, item à frigore, nec non vino vinique spiritu, omnibus denique iis, quæ sanguinem justo vehementius com̃overe possunt.

6.) Nihil vero utilius, nihil magis commendari debet hoc adfectu decumbentibus, quam diligens earum pillularum usus, quæ bilem corrigunt, & extinctum balsamum ejus excitant restituntque. Quod cum in omni palpitationis genere, tum in ea inprimis custodiendum est, quæ in feminis ex menstruorum, in viris ex hypochondriorum vitio propullulat. Nec minori præsidio sunt medicamenta balsamica, quæ intestinorum robur motumque peristalticum confirmant. Ejusmodi generis sunt pillulæ, quæ ex amaris extractis gummatibus resinosis cum vel sine aloe parantur, quarum exemplum præbent Beccherianæ, juvat etiam elixir nostrum balsamicum correctum.

7.) Si polypus latet, difficilis omnino cura est, auxilii tamen spes à potu Carolinarum expectanda, quæ sale alcalino, quo instructa sunt, coagulatos humores aptisme resolvunt dissipantque.

CAPUT IV.
De
Tussi
OBSERVATIONES.

I.

TUssis est convulsio musculorum thoracis & diaphragmatis, cujus impetu ac violentia quæcunque hærent in pulmonum bronchiis, ejiciuntur.

2.) Cau-

2.) Causa, quæ qualitate, subtili nempe acrimonia inimica est, vel in ipso thorace ac pulmonibus, vel in partibus remotis sedem suam posuit. Inde tussis duplex omnino est, pulmonalis scilicet, quæ per se male habet, & in pulmonibus defixa est, & symtomatica, quæ propter alia mala molesta est, quibus sublatis ipsa etiam finitur.

3.) Tussis pulmonalis est, quæ phthisin, pleuritidem peripnevmoniam, ulcera pulmonum vomicas fistulas hæmoptysin catharros tubercula & lapides in pulmonibus concretos comitatur.

3.) Symtomaticæ causa non in pulmone, sed aliis partibus quærenda est. Ita si in stomacho vel in duodeno tussis oritur, stomachalis adpellatur, & non aliam adgnoscit causam, quam bilem succumque pancreaticum corruptum vitiatumque. Familiaris hæc tussis est hypochondriacis, unde & hypochondriacæ sortitur nomen, item, quibus hepar inflammatione exuritur.

4.) Ubi in febribus intermittentibus præsertim tertianis, tertiana præcipue continua tussis inciderit, scire licet, ex cruditatibus acidis biliosisque, quæ in ventriculo hærent, eandem provenire.

5.) Tussis ferina sicca, quæ καθ' ἐξοχὴν convulsiva nominatur, eos excruciat inprimis, quorum nervosum genus debilius languidiusque est, & promtum paratumque ad spasmodicas contractiones. Jungitur huic vomitus interdum, interdum etiam ita invalescit, ut & in suffocationis discrimen ægri adducantur. Frequenter hac jactantur pueri, nec minus feminæ, quæ uteri strangulatione sæpius periclitantur.

6.) Trahenda huc quoque illa tussis, quæ ex dentitione difficili, item in gravidis occurrit, vel si nervus vel tendo circa collum & thoracem læsus est, vel sauciatus. In hunc ordinem cogenda etiam, quæ ex vermibus pueros subinde adgreditur.

7.) Crebrum symtoma tussis est morbillorum, quod ex nulla alia ratione evenit, quam ob acrimoniam lymphæ membranas pulmonum irritantis.

8.) Est tussis humida vel sicca. Humida insignem seri viscidi copiam pituitamque movet, & in pulmonibus locum habet, quando illi relaxati nimium illam seri sanguinisque molem admittunt, cui expellendæ, cum vires desint, parum postea sufficiunt.

9.) Sicca ad symtomaticam plerumque restringenda est, & fit, cum nervi laborant, & in parte dissita ventriculum & intestina materia mole sua urget.

10.) Tussis catharralis, quæ cum febricula & coryza incursat, est epidemica, & dependet ab inclementia aeris & tempestatum inæqualitate. Grassatur hæc autumno & vere præsertim, & ex prohibita transpiratione corripit. Adest illa frequenter arthritidi adfectuique hypochondriaco, ob materiam sudoris non bene foras prodeuntis.

11.) Tussis datur chronica & diuturna, quæ ubi vetus facta est, difficulter eliditur. Læsionem enim viscerum partiumque solidarum, item phthisin abscessus atque apostemata prænunciat. Si hydropi accedit, spem omnino tollit sanationis, uti Hippocrates l. VI. aph. 35. sua experientia id comprobavit.

12.) Tussis etiam est periodica, quæ statis tempo-

ribus

ribus insurgit, mediaque nocte vel circa matutinum tempus suum resumit impetum Hæc ex cruditatibus acidis biliosis, quæ in ventriculo coaluerunt, jure derivatur.

13.) Vehemens tussis infantibus herniæ, gravidisque abortus adfert periculum.

Curatio.

1.) In cura hujus mali providendum est, ut primum causa morbi avertatur, deinde ut convulsio, si qua urget, si vires imminuit, & alia incommoda concitat, prudenter sopiatur.

Ut diversæ vero sunt causæ, ita diversa curatio, quam exploratis diligenter illis, facile invenimus.

I.) Si proinde pulmonalis tussis corpus occupat, demulceri debet lymphæ acrimonia, quod emollientia, demulcentia & oleosa præ ceteris omnino præstant. Exemplo sit, quod sequitur electuarium: Recipe olei amygdal. dulc. unciam unam cum dimidio, spermat. cet. drachm. ij. sacch. cant. syrup. viol. pari pondere unciam unam & sem. croci gr. XV. olei anisi macis ana gutt. X. m. f. electuarium.

2.) Acrimoniæ huic temperandæ confert infusum veronicæ cum rad. glycyrrhiz. anisoque stellato mixtum.

II.) In tussi catharrali & epidemica decurrendum est ad demulcentia, quæ supra commemoravimus. Iisdem tamen optime interposueris theriacalia v. g. essentiam alexipharmacam, cui essentia croci oleumque anisi non sine fructu admiscetur.

3.) Si tussis convulsiva, & ex nervorum vitio instat, massa pillular. de styrace, cinnabaris item liquor anodynus Dn. Præsidis vel solus vel cum spiritu C. C. mixtus auxilio præsidioque est.

4.) At si stomachalis tussis, quæ ex acido primarum viarum fit, hominem infestat, pulveres absorbentes sumere oportet, idque circa noctem maxime. Non minus convenit eleix. balf. Dn. Præsidis, sal volatile oleosum anisat. convenit. etiam, alvum solvere clementioribus purgantibus, inter quæ primum obtinent locum pillulæ polychrestæ, & laxantia ex manna rhabarbaro fol. sennæ adparata. Idem curæ genus in tussi hypochondriaca sequi oportet.

5.) In tussi inveterata, ubi solidæ partes periclitantur, flores sulphuris balf. sulphuris antimon. balf. Locatelli, myrrha in substantia cum saccharo mixta non sine fructu adhibetur.

Monita & Cautelæ.

1.) In tussi stomachali & hypochondriaca abstinendum à sic dictis expectorantibus, item à dulcibus incrassantibus decoctisque. Periculum enim est, ne ex immodico illorum usu, ventriculo & intestinis læsis, dejectoque adpetitu ad cachexiam & hydropem via aperiatur.

2.) Tussi sic dictæ sanguineæ i. e. quæ plethoricis juvenibus & à sanguinis copia fit, optime subvenitur sanguinis detractione. Eadem, si hæmoptysi & mensibus suppressis tussis jungitur, summa instituitur utilitate.

3.) Inveteratæ tussi tollendæ inservit herb. veronicæ cum rad. chinæ sassafr. & flor. samb. ex aqua calida de-

decocta, cujus beneficio corpus in leni ſudore conſervatur.

4.) Catharros exiccat tusſisque materiam mirificè exhaurit abſtinentia præſertim à carnibus, nimio potu, item moderatus calor, quo tranſpiratio inprimis adjuvatur.

5.) Noxia ſunt in tusſi omnia ſpirituoſa acida vina, frigus, nimia adſumtio cibi & potus, item purgantia & opiata in nimia doſi.

6.) Stomachali puerorum tusſi leniore emetico egregie ſuccurritur.

7.) Vitanda ſunt in tusſi validiora purgantia, non vero commodo carent clyſteres & leniora laxantia, quibus venter cum non levi mali adlevatione ducitur.

8.) Si ſtomachalis tusſis ex corrupto intra ventriculum lacte provenit, optimum eſt, pulveribus abſorbentibus cum croco oleoque aniſi mixtis malo occurrere. Nec defraudanda laude ſua laxantia ex manna & rhabarbaro, quibus ſaburra vitioſa corpus liberatur.

9.) Ubi incipit tusſis ſicca, & materia nondum ſatis maturuit, vel ut noſtri loquuntur, cocta eſt, cavendum à ſtimulantibus, & calidis, ſedativa potius & demulcentia merito hic commendantur.

10.) Ad extinguendam lymphæ acrimoniam recte dari poteſt lac idque cum decocto veronicæ, hac tamen cautione adhibita, ut ventriculus & inteſtina ſordibus prius expurgentur. Nonnunquam flatus & præſertim in iis, qui ad hos proclives ſunt, tusſim procreant. Quo in caſu præſidium petitur à ſalibus volatilibus oleoſis, adjecto oleo aniſi, item à tinctura antimonii acri, ſpiritu

nitri dulci, eleix. balſ. Dn. Præſidis aqua carvi vel aniſi ſpirituoſa & à carminativis linimentis.

11.) Si materia viſcida craſſa à relaxatione pulmonis per aliquot menſes ejicitur, confirmandum corpus eſt, quæ ex myrrha & ſuccino fiunt, medicamentis.

12.) Si gravidæ adficiuntur tuſſi, balſamum embryonum, elæoſacch. macis aniſi optime eamdem leniunt.

CAPUT VI.
DE
Motibus convulſivis
OBSERVATIONES.

I.

SUnt motus convulſivi nihil aliud, quam violentæ & quæ præter voluntatem fiunt artuum diſtorſiones. Ita caput, ſpina dorſi manus pedes omnia denique membra, nunc ſurſum deorſumque nunc antrorſum retrorſumque in orbem velut quendam horum impetu ſævitiaque agitantur.

2.) Horum vero motuum tanta vis ac violentia eſt, ut vel valentisſimo quovis renitente, vix tamen reprimantur. Quod ubi accidit, in periculo verſatur æger, ſummasque incidit anxietates atque animi defectionem.

3.) Variam faciem hæc mala induunt. Sæpe enim inconcuſſum caput manet, & lingua & loquela bene explicatur, nec mente neque ceteris ſenſibus imminutis.

Modo

Modo etiam ſiniſtrum, modo dextrum brachium, ſæpe alterum ex cruribus, quandoque utrumque, interdum quoque tota corporis moles miſere & ad formidinem viſentium convellitur, ut veneficio contactus vel dæmone obſeſſus æger videatur.

4.) Nonnunquam maxilla inferior ita adfligitur, ut velut arctiſſimo vinculo cum ſuperiore connectatur, nec cuneis nec robuſtiſſimi cujusvis manu diducenda. Labia trement, dentes ſtrident, caput vel inclinatur ad pectus, vel occiput tergo quaſi illiditur, ſalvo incolumique animo permanente.

5.) Differt convulſivus motus à convulſione tonica, quod in hac membra rigent, inque ſuo loco atque ſitu perſiſtunt.

6.) Illud notabile, quod in iis, qui ex hoc malo violenta morte occidunt, poſt mortem etiam intentum rigidumque membrum virile deprehendatur.

7.) Ut ceteræ convulſionum ſpecies ſua ſervant tempora, ita & convulſivi motus certis temporibus menſis diebus atque horis repetunt.

8.) Convulſionum cauſam veteres in repletione atque inanitione poſuerunt. Non rejicimus hanc illorum ſententiam, ſed ſaniore ſenſu explicamus. Per repletionem nempe ſanguinis infarctum, ejusque intra vaſa detentionem intelligimus, maxime circa nervorum in ſpinali medulla principium. Unde non obſcura eſſe poteſt cauſa, cur apoplexiæ lethargo phrenitidi febribus malignis variolis, ceterisque acutis malis convulſivi motus ſeſe adgregent.

8.) Inanitio, quæ frequentior omnino cauſa eſt, nihil

hil aliud denotat, quam ſpaſmos & convulſiones nervorum atque membranarum muſculoſarum. Quarum cauſa quidem non à mole vitioſa corpus exercente, ſed à ſubtili acri cauſticaque materia irritante vel à læſione etiam externa deducitur. Huc referendi lumbrici in ventriculo & inteſtinis conſidentes, item morſus & ictus animalium, quæ iracundia efferbuerunt. In eodem cenſu ponere poſſis bilem acrem cauſticam, cujus malignitas hypochondriacos & hyſtericas non raro in hoc malum conjicit.

10.) Si nervi nervoſæque partes, item ſpina dorſi aut muſculi temporales ſauciantur, evenit plerumque, ut convulſivi ſimul motus adpareant cum ſummo vulnerati periculo.

11.) Sæpe ſcorbutum atque epidemicas febres convulſivi motus comitantur, certisque familiis tanquam proprii ſunt, ut hæreditate quadam ad illas perveniſſe videantur.

12.) Frigus uti infeſtum inimicumque nervis eſſe conſuevit, ita convulſiones facillime reſuſcitat, quod impedita tranſpiratione ab externo corporis ambitu ad interiora tanquam ad centrum ſanguinem propellit, & rigidas omnino reddit fibras atque tenſiores. Quod etiam de ventis ſeptemtrionalibus, item de aeris inæqualitate diligenter adnotandum, cum certis conſtet experimentis, motus convulſivos his ipſis renovari.

13.) Si diſſecantur extincti motibus convulſivis, vaſa ſanguine infarcta, pluribusque in locis præſertim circa baſin cerebri, ubi incipit ſpinalis medulla, ſerum extravaſatum inveneris.

Cura-

Curatio.

1.) Cura duplici modo inſtitui debet, ut vel ad ipſos motus, vel cauſæ effectum reſpiciatur. Si illos intuemur, motus violentos optime ſedamus externis unguentis, quibus cum ſpinalis medulla, tum ceteræ nervoſæ partes inungantur. Exemplo erit, quod mox poſuimus. Recipe axungiæ humanæ taxi vulpis ana unc. ſemis caſtorei drachm. jj. ol. ſalviæ lavendul. menth. rorismarin. ana drachm. jj. ſpirit. ſalis ammoniac. drachm. j. m. f. unguentum.

2.) Interne dari debet ſpiritus C. C. volatilis probe rectificatus cum ſpiritu nitri dulc. & eſſentia anodyna mixtus. Non contemnendæ etiam virtutis eſt pulvis cinnabarinus cum nitro compoſitus.

Cautelæ ac monita.

1.) Si à vermibus adfectus occupat, ſpecifica, quæ necant & expellunt vermes, optime omnium uſurpantur. Inter hæc inprimis numeramus ex mineralibus æthiopem mineralem, & mercurium dulcem, ex plantis ſemen ſantonici, herb. ſcordii hyperici, tanaceti rhabarbarum, aloe abſynth. allium raphanum ruſticanum, & quæ ex illis miſcentur, medicamenta.

2.) Quando ex læſa parte nervoſa malum naſcitur, nihil præſtantius balſamo Dn. Præſ. liquido, qnod interne adhibitum blanda & anodyna, qua pollet, virtute, dolores egregie lenit, & partes corporis corroborat. Quod etiam valet, ſi ſpinalis medulla læſa fuerit, ubi externis partibus inunctum non mediocrem iisdem adfert ſolatium.

3.) Ubi ex vitio primarum viarum velut ex fonte hi motus prorumpunt, optime illorum furorem exarmant eleixiria balſamica, pillulæ polychreſtæ aloeticæ, item clyſteres & unguenta carminativa.

4.) Ubi in proximo malum eſt, nondum tamen ſe exerit, juvat ſpiritũ ſalis ammoniaci cum aqua liliorum convallium, item balſamũ liquidum Dn. Præſ. cum ſpiritu ſalis am̃oniaci mixto corpori ac nuchæ admovere, quibus remediis adventantis impetus egregie infringitur.

5.) Ubi ſanguinis abundantia in hoc malo ſimul adeſt, detrahere oportet ſanguinem, demittendi quoque pedes in aquam calidam, ut ſanguis à ſuperioribus hoc modo derivetur.

6.) Venenatorum animantium ictui optime medemur ſcarificatione partis adfectæ, eidemque theriaca externe imponitur. Interne ſpectatiſſimæ virtutis ſunt ſpecifica antepileptica, quæ ſupra commemoravimus.

7.) Si paſſionibus acutis convulſivi motus accedunt, cinnabarina adjecto nitro & camphora in auxilium vocare decet, quod his præſidiis illi unice evincuntur.

FINIS.

